

Комплексне розв'язання проблеми забезпечення кримінально-правової охорони культурної спадщини та культурних цінностей можливе при уніфікації законодавства різних країн, на основі якого буде здійснюватися боротьба з організованою злочинністю. Небезпека, що лежить в основі існування та діяльності організованої злочинності, визнається ООН та іншими міжнародними державами. ООН та Інтерпол намагаються об'єктивізувати дане явище, виявити тенденції його розвитку, розробити найбільш ефективні заходи єдиного контролю.

Забезпечення охорони культурної спадщини та культурних цінностей можливе при ефективній реалізації державної політики у сфері запобігання шляхом розроблення та здійснення комплексу заходів, спрямованих на усунення причин та умов вчинення протиправних діянь, а також налагодження дієвої співпраці правоохоронних органів та Міністерства культури України, діяльність яких повинна бути спрямована на розробку конкретних заходів, підвищення ефективності запобіжних заходів.

#### *Список використаних джерел*

1. Каткова Т. Г. Захист культурних цінностей під час збройних конфліктів. URL: <http://uchni.com.ua/kultura/5124/index.html>.
2. Неволя В. «Співпраці України з ІНТЕРПОЛОМ виповнилося 20 років» // Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/831142.jsessionid=7F04E301C7982F048EA9C49587BF5208>.
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
4. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Кримінальний кодекс України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності // Прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_789/print1390245714693219](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_789/print1390245714693219).

*Левченко Юрій Олександрович,*

завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

#### **ПРОБЛЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

**Анотація:** в статті проаналізовано проблему насильства над дітьми та її масштаби. Обґрунтовано, що подолання цієї проблеми та реагування на випадки насильства можуть бути успішно вирішені

через посилення міжвідомчої співпраці. Надано пропозиції щодо запобігання домашньому насильству, а також уникнення настання несприятливих наслідків для дитини.

**Ключові слова:** насильство над дітьми, домашнє насильство, постраждала дитина, права дитини, запобігання домашньому насильству.

**Summary:** The article analyzes the problem of violence against children and its scale. It is justified that in order to overcome this problem and respond to cases of violence, they can be successfully solved only by strengthening interdepartmental cooperation. Proposals were made to prevent domestic violence, as well as to avoid adverse consequences for the child.

**Keywords:** violence against children, domestic violence, child victim, children's rights, prevention of domestic violence.

Насильство над дітьми – це глобальне проблема, яке стала очевидно лише протягом останніх двадцяти років. Дослідження показують, що близько 1 мільярда дітей у світі страждають від фізичного, сексуального, емоційного насильства або недбалства щороку. Насильство над дітьми ставить під загрозу глобальний розвиток людства. Коли діти стають свідками або жертвами емоційного, сексуального чи фізичного насилля, це завдає шкоди їх здоров'ю, добробуту та майбутньому. Проблема насильства стосується не лише для окремих дітей або сімей, а є загрозою сталому розвитку суспільства в цілому [1].

Дані по Україні свідчать, що проблема насилля над дітьми лишається значною мірою недооціненою в країні. Деякі форми домашнього насильства приймаються як соціальна норма. Згідно зі звітом ЮНІСЕФ 2018 року, 42 % батьків вважають, що емоційне насилля є допустимим задля навчання. Частка тих, хто допускає застосування фізичної сили до дитини у якості дисциплінарної міри, становить 14 % [2].

Особа, яка зазнала домашнього насильства у будь-якій формі визнається Законом «Про запобігання та протидію домашньому насильству», як «постраждала особа», і окремо надане визначення «постраждалої дитини» – як особи, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства [3].

Постраждала дитина має всі права постраждалої особи, реалізація яких забезпечується з урахуванням найкращих інтересів дитини, її віку, статі, стану здоров'я, інтелектуального та фізичного розвитку, захист прав та інтересів постраждалої дитини, у тому числі звернення до суду, представництво її прав та інтересів у суді, крім батьків та інших законних представників дитини, можуть здійснювати родичі дитини (баба, дід, повнолітні брат, сестра), мачуха або вітчим дитини, якщо вони не є кривдниками дитини, а також орган опіки та піклування.

За статистикою, яку оприлюднили під час голосування за Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», понад 3 мільйони дітей в Україні щороку спостерігають за актами насильства у сім'ї або є їхніми вимушеними учасниками, а майже 70 % жінок піддаються різним формам знущання і приниження. Розрахунки, проведені Інститутом демографії і соціальних досліджень на замовлення Фонду народонаселення ООН, говорять про те, що щорічно 1,1 млн. українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї, і більшість з них – мовчать [4].

Значні прогалини в існуючій системі для визначення та реагування на випадки насильства можуть бути успішно вирішені лише через посилення міжвідомчої співпраці. Спільні зусилля повинні бути скоординовані на раннє виявлення, запобігання та реагування на насилля над дітьми.

Україна бере на себе зобов'язання зупинити насильство над дітьми. Систематичний збір даних на національному рівні та наукові дослідження щодо такого насилля є необхідними для того, щоб зробити «невидиму» проблему – видимою. Прийняття політичних рішень щодо подолання насилля над дітьми повинно спиратися на ці дані та дослідження. Такий процес потребує координації та співпраці на всіх рівнях. Уряд України на найвищому рівні зобов'язується забезпечити всебічну та скоординовану співпрацю для вирішення проблеми насильства над дітьми в Україні [4].

Дуже важливо, кажуть експерти, що віднині дитина, яка стала свідком насильства в своїй родині, також визнається його жертвою і має право на всі відповідні соціальні, медичні, психологічні й правові послуги. Загалом в Україні існує близько десяти притулків, які спеціалізуються на домашньому насильстві.

За інформацією Головного управління Національної поліції у м. Києві, у 2019 році надійшло 141,8 тисяч звернень щодо домашнього насильства.

Проблема домашнього насильства над дітьми є глобальною і потребує вирішення. Вважаємо, що способами запобігання домашнього насильства, а також уникнення настання несприятливих наслідків для дитини, є діяльність шкільних психологів через проведення різного роду консультацій з дітьми, удосконалення механізму реалізації притягнення до відповідальності осіб, які здійснили насильство над дітьми та інші.

Нормативно-правовими актами, якими регулюють питання захисту прав дитини в Україні, є Конвенція про права дитини, ратифікована Постановою Верховної Ради України 27 лютого 1991 року, Конституція України, Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про здійснення прав дітей», Сімейний кодекс України. Зазначені нормативно-правові акти закріплюють права дитини, серед яких і захист від насильства. Зокрема, стаття 3 Конвенції про права дитини передбачає таке: держави-учасниці зобов'язуються

забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів. Зазначена норма закріплює обов'язок держави здійснювати захист дитини. Такий захист може здійснюватись через суди, а також через суб'єкти публічної адміністрації, що передбачені національним законодавством.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що розвиток суспільства залежить від кожного з нас, і саме ми відповідальні за фізичне і психічне здоров'я дітей. Саме батьки мають бути якнайбільше зацікавленими у здоровому вихованні дітей, оскільки наше майбутнє в їхніх руках [4].

### *Список використаних джерел*

1. Проблема насильства над дітьми повинна бути вирішена спільними зусиллями. URL: <http://www.un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/news/4704-problema-nasylstva-nad-ditmy-povynna-buty-vyrishena-spilnymy-zusyillamy>.

2. UNICEF Ukraine research on domestic and gender-based violence, 2018.

3. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.

4. Проблема домашнього насильства над дітьми в сучасному суспільстві. URL: <https://pravo.minjust.gov.ua/ua/news/1142-u-harkovi-vidbuvaya-kruglyj-stil-shhodo-zmin-do-zakonodavstva-pro-domashnye-nasylstvo>.

*Лубенець Ірина Григорівна,*

провідний науковий співробітник  
лабораторії кримінологічних досліджень  
та проблем запобігання злочинності  
Державного науково-дослідного інституту  
МВС України, кандидат юридичних наук

### **АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА СТАТЕВУ СВОБОДУ ТА СТАТЕВУ НЕДОТОРКАНИСТЬ**

**Анотація.** У тезах розглянуто питання щодо застосування в Україні до злочинців-педофілів хімічної кастрації як необхідного кроку до зниження кількості статевих злочинів відносно дітей, що успішно реалізується у багатьох країнах.

**Ключові слова:** статева недоторканість, статеві злочини, сексуальне насильство, хімічна кастрація, дитина, жертва.

**Summary.** The theses discusses the application of chemical castration to pedophile criminals in Ukraine as a necessary step to reduce